

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Звагельський В. Б. (Суми, Україна), канд. філол. наук;
Камберова Р. (Софія, Болгарія), канд. філол. наук;
Куліш А. М. (Суми, Україна), д-р юрид. наук;
Нестеренко В. А. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Світайло Н. Д. (Суми, Україна), канд. філос. наук;
Пашин В. П. (Курськ, Росія), д-р іст. наук;
Петрищева Н. С. (Курськ, Росія), канд. іст. наук;
Рамач Я. (Новий Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Хлопова І. Є. (Курськ, Росія), канд. іст. наук

Видання рекомендовано до друку рішенням вченої ради
юридичного факультету Сумського державного університету
(протокол № 9 від 03.04.2014 р.)

Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 част. Ч. 2 : у 2 томах (Суми – Курськ, 18 квітня 2014 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, В. Б. Звагельський, Р. Камберова та ін. – Суми – Курськ : Сумський державний університет, Південно-Західний державний університет, 2014. – Ч. 2, Т. 2. – 152 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, вчених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 861 від 9 грудня 2013 р.), присвячені актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

На обкладинці: Скульптура «Тарас мандрує» у с. Шевченковому Звенигородського району Черкаської області. Встановлена у 1992 р. на місці садиби батьків Т. Г. Шевченка. Скульптор А. В. Куш.

З ІСТОРІЇ ТА СЬОГОДЕННЯ СЕЛА СТЕЦЬКІВКИ

Село Стецьківка зараз належить до Сумського району Сумської області. Воно було засноване козаками з Правобережної України під час заселення Слобожанщини у XVII ст. У праці архієпископа Філарета читаємо: *«Стецьковка основана в 1659 году. Основатели были черкасы: Стецко, Переяславец, Рудень, Чайкин, Чугаев; так между этими казаками Стецко был летами старше и почетнее по службе казацкой, то и основанный им хутор стали называть Стецковым. Этот Стецко, оставивший свое имя Стецковке, без сомнения, никто другой, как известный по акту 1659 года сумской атаман Стецко»* [1, с.298].

Стецьківка розташована за 12 кілометрів на північ від Сум у долині річки Олешня. Село налічує близько п'яти тисяч мешканців. Його 15 вулиць поряд з офіційними назвами зберегли мальовничі і промовисті назви давніх часів: Безводівка, Лука, Засоснівка, Долина, Байрачок, Причепилівка, Шлях, Куток, Вигін, Зайці... Село оточують кілька лісів, деякі з них зберегли імена колишніх власників: Дерев'янка – Дерев'янчине, Ладага – Ладигене [2].

Долина річки Олешня багата на корисні копалини: глину, пісок, крейду, які здавна активно використовувало у своїй господарчій діяльності населення, а згодом і будівельна промисловість.

Першим промисловим підприємством у селі Стецьківка став спиртовий завод. Він почав працювати з 1835 р. [3, с.557]. Його засновником був колишній полонений француз Де Конор, який потрапив до Стецьківки після франко-російської війни 1812 р. і став заможним землевласником. Його нащадки володіли підприємством до революційних подій 1917 р.

У січні 1918 р. в Сумах і навколишніх селах, в тому числі і в Стецьківці, було встановлено радянську владу. Та 1 квітня 1918 р. ця територія була зайнята кайзерівськими військами, а після їх витіснення до влади прийшли збройні формування Директорії. На початку січня 1919 р. знову повернулася Червона армія, яку в серпні цього ж року витіснили денікінці. Саме вони повернули націоналізований раніше Стецьківський спиртозавод його колишньому власнику з родини Де Конорів. Для працівників

запровадили 12-ти годинний робочий день. Ця влада трималася до початку зими 1919 р., коли у село прийшла 41-а стрілецька дивізія Червоної армії. Настали радянські часи [1, с.298].

Через початок війни в 1941 р. більшість обладнання заводу довелося евакуювати. Втім, під час окупації німцям вдалося частково відновити об'єкт і отримувати продукцію. В 1943 р. під час відступу, німці майже повністю зруйнували завод. Після звільнення села група людей за короткий час відбудувала всі заводські споруди і вже 15 квітня 1944 р. відбувся урочистий пуск заводу. На початку ХХІ ст. підприємство припинило свою діяльність.

Цікавий той факт, що у лісі між Кардашівкою і Стецьківкою у 1944 р. стояла новосформована польська військова частина [2]. Свого часу у Варшаві навіть була видана книга *«Від Стецьківки до Ельби»*, присвячена бойовому шляху солдат 1-ї армії Війська Польського.

Стецьківський плодоконсервний завод засновано на початку ХХ ст., коли було збудовано декілька овочесушарок. У 1920-ті рр. ці сушарки об'єднано в одну. У післявоєнні роки і значно пізніше зросла і зміцніла матеріальна база підприємства: з'явилися нові цехи та приміщення, розширювалося виробництво. Було освоєно та впроваджено у виробництво більше сорока нових видів продукції. У період незалежності цей завод закритися.

У 1972 рр. у Стецьківці за рахунок пайових внесків 25 господарств збудували міжколгоспний комбикормовий завод [3, с.557]. Починаючи з 1992 р. у зв'язку з перебудовою економіки країни виробництво різко скоротилося: потужність заводу задіяна менше, ніж на 20 відсотків.

Стецьківське звірогосподарство засновано 1969 р., коли було завезено першу партію поголів'я – 250 норок. Згодом середнє поголів'я цих тварин складало близько 16 тисяч. Територія господарства займала 17 гектарів. Хутро використовувалося вітчизняними виробниками та експортувалося. Звірогосподарство припинило свою роботу 1996 р. [1, с.304-306].

Цікава історія розвитку сільського господарства Стецьківки у радянський період. Під час початку колективізації у 1929 р. місцеві селяни чинили активний збройний спротив. Першого голову організованого колгоспу вони вбили [3, с.557]. Але вже у 1930 р. на території села було утворено п'ять колективних господарств: ім. Сталіна, ім. Куйбишева, *«Нове життя»*, *«Зірка»*, ім. Чапаєва. Усі разом мали два млини на дизельних двигунах, близько 20 вітрякових млинів. Були також олійниця, 18 ковалень і майстерень.

У 1951 р. п'ять колгоспів об'єдналися в один. 26 серпня 1976 р. цей колгосп ім. Горького реорганізовано у однойменний радгосп, а з 1978 р. господарство стало радгоспом-заводом, який проіснував до 1990-их рр. На сьогодні тут діють кілька приватних агрофірм.

За часів Російської імперії діти стецьківських селян мали змогу навчатися у церковно-парафіяльних школах, які діяли при місцевих храмах: Іллінській та Дмитрівській церквах. Навчання не було обов'язковим і тривало два роки, точніше – дві зими, оскільки в літній час селянські діти допомагали у господарстві. Навчання проводилося російською мовою, обов'язковим предметом був *«Закон Божий»*.

Після революції тут працювала семирічна школа, а з 1934 р. – середня школа з інтернатом для учнів з інших сел. Під час війни двоповерхову споруду школи підірвали німці, а у повоєнний час були збудовані дві школи: неповна середня і середня. В них працювали вчителі фронтовики: П.А.Чайка, М.М.Рудоменко, В.Л.Генайтус, М.М.Клюшник, О.Я.Андрієнко. Серед випускників Стецьківської середньої школи – Герой Радянського Союзу Семен Артемович Сидоренко, заслужений лікар СРСР Іван Хомич Дерев'яненко, заслужені вчителі України Павло Андрійович Чайка і Віра Іванівна Піскова [1, с.299-300].

У центральній частині села на початку ХІХ ст. були закладені дві кам'яні церкви. За істориком Щековим, Воскресенська (пізніше Іллінська) церква була закладена у 1818 р., а Дмитрівська – в 1835 р. Головною вважалася Іллінська церква, тому що була вона більшою і красивішою. Церква діяла до 1935 р., а вже 1936 р. її почали розбирати. Ікони та церковний інвентар були розбиті. Цеглу з неї вивозили в село Рибці на будівництво школи та сільського клубу. В 1935 р. Дмитрівську церкву також закрили і перетворили на зерносховище. У 1942 р. під час німецької окупації тут тимчасово були відновлені богослужіння [1, с.301]. З 1991 р. храм відновив свою діяльність. Останніми роками відбувається його ремонт.

Отже, непроста, багата і драматична історія цього прекрасного слобідського села продовжується.

---

1. Мій край Слобожанський: збірник історико-краєзнавчих матеріалів. – К.: Видавничий дім «Фолігрант», 2006. – 356 с.,іл. – (Сер. «Малі міста – велика слава»).

2. Зі спогадів Піскової Віри Іванівни, 1935 р.н., жительки с. Стецьківка.

3. История городов и сел Украинской ССР: в 26 т. Сумская область / Редкол.: Пред. П.Т.Тронько, И.Я.Макухин. – К: Украинская советская энциклопедия, 1980. – 698 с.